

Porsanger kommune
Porsáŋŋgu gielda
Porsangin komuuni

Utviklingsavdelingen

LANDBRUKSDIREKTORATET
Stortingsgata 28
0161 OSLO

Vår ref
2019/1460-4/V08

Deres ref:
19/27640

Saksbehandler
Ingrid Golten
78460000 - 48503463
ingrid.golten@porsanger.kommune.no

Dato
16.09.2019

Høring - Forslag til ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene og Vestnorsk fjordlandskap

Porsanger kommune viser til høring på ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene og Vestnorsk fjordlandskap. Kommunen viser også til utredning av 01.11.2018 om overføring av oppgaver til kommunene i 2020.

Høringsfristen er satt til 16.september. Porsanger kommune gir høringsinnspill på den delen av høringen som gjelder utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL).

Porsanger kommune vil komme med følgende tilbakemelding på høringen:

Goarahat og Sandvikhalvøya utvalgt kulturlandskap ligger i Porsanger kommune, og kom med i 2012 (årstallet mangler i rapport og høringsbrev). I høringens kap 4. Økonomiske og administrative konsekvenser, fremgår det av avsnitt 2 at; *det er stor variasjon i verdier, størrelse og grunneiere/drivere i områdene i ordningen.*

Goarahat og Sandvikhalvøya utvalgt kulturlandskap har både

- ✓ Svært store verdier;
 - biologiske (bla 3037,9 da med verdifulle naturtyper avhengig av beite/49 lokaliteter, mer enn 76 registrerte naturtypelokaliteter),
 - kulturhistoriske (bla trolig Norges største hellemaljerfelt i antall figurer, krigsminner, masse freda kulturminner)
 - menneskelige (mange aktive grunneiere og foreninger, sjøsamisk språk og kultur) og
 - geologiske (bla Porsanger dolomitten med de immaterielle kulturminnene Trollene i Trollholmsund) og
- ✓ Området har svært mange grunneiere (over 300) og mange drivere og
- ✓ Området er stort og variert, hele 22 209,3 daa

Postadresse
Postboks 400, Rådhuset
9712 Lakselv

E-post:
postmottak@porsanger.kommune.no

Besøksadresse
Rådhuset
9700 Lakselv
www.porsanger.kommune.no

Telefon
78460000
Telefaks
78462080

Bank
4750 51 96135
Org.nr
959 411 735

Porsanger kommune har siden starten av 2000-tallet slitt økonomisk og er i økonomisk ubalanse pr dd. Arbeidsoppgaver knyttet til UKL utføres i dag av koordinator finansiert av Staten.

Denne innledningen danner noe av bakteppe for kommunens høringsinnspill.

Erfaringer med dagens administrasjon av ordningen

- Porsanger kommune har positive erfaringer med at administreringen av tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket gjøres av Fylkesmannen og regional kompetansegruppe.
- Det lokale arbeidet har vært helt avhengig av at Porsanger kommune har hatt avtale med Fylkesmannen om midler til en 20 % stilling som koordinator for UKL-området.
- Østlandsforskning sin evaluering av UKL fra 2013 viste at både grunneiere og forvaltning var tilfreds med arbeidsfordelingen mellom regionalt og kommunalt nivå og vurderte ressurs- og kompetansesituasjonen (særlig natur og kulturminnefaglig) i kommunene slik at fylkesmannens landbruksavdeling fortsatt burde ha den sentrale rollen i forvaltning av områdene, i tett samarbeid med fylkesmannens miljøvernavdeling og regional kulturminneforvaltning. Disse forutsetningene har ikke endret seg siden 2013.

Høringsskrivet

- Porsanger kommune finner høringsskrivet uklart på mange punkter særlig knyttet til punkt 4. «Økonomiske og administrative konsekvenser» og punkt 5. «Rollefordeling». Kommunen har fått lite eller ingen orientering om konkrete konsekvenser eller prosesser og har måttet tolke mye hva dette konkret vil innebære for kommunen. Kommunen mener høringsbrevet ikke leverer i forhold til bla å klargjøre de ulike forvaltningsnivåene og roller og ansvar knyttet til forvaltningen av tilskuddet og hvilke konsekvenser endringen vil medføre.
- Porsanger kommune er *skeptisk* til at kommunen skal overta ansvaret for innvilgning av tilskudd etter ordningen og alle de nye forslagene til kommunens roller slik det fremkommer i høringsutkastet og høringsskrivet. Skepsisen er knyttet til arbeidets omfang og kompetansebehov.
- I dagens ordninger er flere viktige faginstanser på fylkesnivå involvert i arbeidet med vurdering av søknader på UKL-midler og en viktig årsak til de gode resultatene. Høringer sier ikke noe om hvordan dette skal foregå fra 2020. Faren er her stor for at uheldige konsekvenser av manglende kompetanse ved prioritering, vedtak og oppfølging kan oppstå.
- At arbeidet med rundskriv som utdyper og forklarer forskriften er utsatt er svært uhendig tatt i betraktning av at høringsbrevet er uklart på så mange viktige punkter.
- Frem til nå har det vært rom for ulike forvaltningsmodeller i områdene ut fra områdenes egenart. Disse ser ut til å bli mye mer begrenset ut fra forslag til forskrift.
- Lokalt samarbeidsforum er skeptisk til overføring av UKL-ordningen fra Fylkesmannen i kommunen, og anser det som viktig at det må følge med ressurser med lokal tilhørighet.
- At tilskudd ikke kan gå til stillinger eller stillingsandeler i kommunene slik det fremkommer helt tydelig i utredningen av 01.11.2018 nevnes ikke i høringen. Medfører dette riktighet kan dette innebære negative konsekvenser for

- brukerne i Goarahat og Sandvikhalvøya utvalgt kulturlandskap. I dag blir midler til koordinator i Porsanger finansiert av en del av det årlige tilskuddet.
- Punktet fra dagens forskrift om at fylkene kan sette av midler til andre typer tiltak som grunneiermøter, samlinger og prosessmidler mm som ikke trenger kunngjøres, er uklart (I utkast til ny forskrift § 3 1. avsnitt heter det at kommunen skal utlyse alle tildelte tilskuddsmidler) Kan ikke kommunen øremerke noe av rammen til prosess-/planleggingstiltak? Er det Fylkesmannen som skal gjennomføre disse tiltakene eller skal kommunen søke Fylkesmannen om midler til dette?

Videreføring av det gode arbeidet i UKL

- Videre suksess for de viktige arbeidet i utvalgte kulturlandskaper er avhengig av å ha gode og forutsigbare rammer for brukerne som skal ivareta og skjøtte områdene – brukerne må være i fokus. Av rapporten fra 2018 fremgår det at; *motiverte grunneiere som nøkkelaktører i satsingen har hele tiden vært et grunnleggende prinsipp for Utvalgte kulturlandskap*. Pr medio september 2019, 3 ½ mnd før kommunene skal overta ansvaret for UKL (jf høringsbrev med forskriftsendring) er rammene for brukerne fra januar 2020 helt uklare. Dette kan gi brukerne/grunneierne og lokalsamfunnet et stort tilbakefall i tilliten og entusiasmen for UKL. Dette vil være særlig sårbart i områder som har opplevd uroligheter knyttet til ordningen tidligere.

Behov for opplæring og kompetanseoverføring til kommunene

- Direktoratet forventer i rapporten fra 2018 at det vil være mest utfordrende å overta vedtaksmyndigheten i de kommunene som skal forvalte store områder med mange grunneiere. Dette gjelder Porsanger kommune.
- I oversikten over oppgaver i rapporten fra 2018 heter det også at direktoratene skal arrangere årlige fagsamlinger for regionalforvaltningen. I neste avsnitt viser en til at det er helt uavklart hvordan kommunene skal følges opp, for å bygge opp forvaltningskunnskap, ansvarsfølelse og eierskap til ordningen.
- Et viktig funn fra spørreundersøkelsen fra 2018 er at kommunene trenger økte personressurser til forvaltning av ordningen.
- I noen år har Porsanger kommune hatt avtale med fylkesmannen om midler til en 20 % stilling som koordinator for UKL-området. Denne stillingen kan altså ikke lenger finansieres av tilskuddspotten, og området risikerer å stå uten koordinator fra 2020. Den kompetansen denne koordinator sitter på vil heller ikke være tilgjengelig for kommunen fra 2020, og kommunen vil da stille med store hull i kunnskapsnivået om UKL når en overtar ansvaret fra januar 2020. Dette er svært uheldig for brukerne.
- Utredningen fra 2018 viser til at det er et klart behov for kompetanseoverføring og at det i 2019 må etableres samlinger og veiledning hvor kommunene får opplæring på sentrale områder knyttet til forvaltningen (rutiner for bruk av saksbehandlingssystem, søknadsbehandling, budsjettering, rapportering, etablering av lokalt samarbeidsforum og planarbeid) og faglig veiledning (særlig på naturmangfolds- og kulturminnefeltet). Dette er ikke gjennomført 3 ½ mnd før 2020, og etter omleggingen av søknadsdatoer for produksjonstilskudd, er årets gjenværende måneder de mest hektiske for landbruksansvarlig (søknadsfrist for produksjonstilskudd og regionale miljøtilskudd har begge søknadsfrist 15.oktober).

Konklusjon - oppsummering

Porsanger kommune er bekymret for konsekvensene av denne beslutningen. Herunder ser man følgende utfordringer, kompetansemangler, ressursmangel og manglende rolleavklaringer og opplæring. Overgangsordninger og uklare løsninger. Utfordringene står i kø og er ikke uttømmende.

Porsanger kommune mener at overføring av ansvaret for utvalgte kulturlandskap til kommunene gjennom en forskrift som skal gjelde fra 1.1.2020 kan bli svært uheldig for ordningen med Utvalgte kulturlandskap og anbefaler at forskriftsendringene utsettes til 1.1.2021.

Året 2020 må benyttes til utforming av klare planer for organisering, finansiering og opplæring før en overføring av ordningen fra 2021.

Det store og viktige arbeidet med UKL kan, slik det tolkes av høringsbrevet, ikke utføres av Porsanger kommune uten tilførsel av administrative ressurser.

Med hilsen

PORSANGER KOMMUNE

Bente Larssen
Rådmann

Ingrid Golten
Jordbrukssjef

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.